

Til Barne- og familiedepartementet

Oslo 17. januar 2025

Høringsinnspill fra Norsk Fosterhjemsforening

Bedre samordning av barnevernsloven og barneloven

Takk for muligheten til å gi innspill til høringen.

Vi har begrenset oss til å gi innspill til enkelte spørsmål.

Innspillet er gitt ut fra et fosterhjemsperspektiv, hvor barnet bor i fosterhjem, og hvor hensynet til fosterbarnets beste er overordnet.

Notatet foreslår å utvide nemndas kompetanse til å avgjøre spørsmål om bosted etter barneloven som i dag avgjøres av tingretten, i saker der det kan være aktuelt med en omsorgsovertagelse. Det foreslås at det også skal gjelde i saker om tilbakeføring etter barnevernsloven § 5-7. Videre foreslås at nemnda i stedet for tingretten skal fastsette spørsmål om overtagelse av foreldreansvar der barn er under omsorg.

Foreningen er i utgangspunktet positiv til flere av forslagene.

I. Innledning overordnet hensyn: behov for å styrke fosterbarnets rettsikkerhet i inngripende avgjørelser

Vi velger å ta dette punktet med, selv om det ikke er en del av høringen, nettopp fordi det er et overordnet hensyn som er viktig å legge til grunn i de løsninger departementet kommer frem til for å styrke fosterbarnets rettsikkerhet. I saker med spørsmål om bosted/ tilbakeføring/ omsorgsovertagelse som kan innebære at barn flyttes ut av fosterhjemmet det bor i, må fosterforeldre ha rett til å være part i saken for å sikre at det er noen som kan stå på for barnets rett til å opprettholde sin tilknytning til fosterhjemmet.

Mange barn har langvarig botid i fosterhjemmet slik at det har oppstått et familieliv med krav på vern iht EMK art 8. Lovgiver har ikke konkretisert hvilke rettslige konsekvenser det skal ha. Juridisk teori og rettspraksis fra EMD viser til at vern om retten til familieliv må følges opp med prosessuelle rettigheter til å stå på for å forsvare rettigheten som part, og at dette bør gå frem av lov.

Der barnevernstjenesten er enig med foreldre om at et barn skal flyttes til foreldre, står barn og dets fosterforeldre svakt rettslig. Selv om barnet har en uttale og medvirkningsrett, er det eksempler på at barnets mening ikke tillegges tilstrekkelig vekt. Vi viser til «Rogaland saken», der et barn på nærmere 11 år mot sin vilje ble vedtatt tilbakeført en far hun i liten grad kjente. Hverken barn eller fosterforeldre hadde prosessuelle rettigheter til å bringe saken inn for domstolen, og heller ikke rett til innsyn i saken, eller til å delta i sakens behandling.

Norsk Fosterhjemsforening

Tollbugata 8, 0152 OSLO

Tlf: 23 31 54 00 | E-post: post@fosterhjemsforening.no

Foretaksnummer: 956 862 779 MVA

www.fosterhjemsforening.no

Vi viser til notat sendt departementet i anledning prosessuelle rettigheter for fosterforeldre
[Oppsummering-lovforslag-til-nye-prosessuelle-rettigheter-fra-Norsk-Fosterhjemsforening.pdf](#)

[Fordypning-av-lovforslag-til-nye-prosessuelle-rettigheter-fra-Norsk-Fosterhjemsforening.pdf](#)

II. Notatets forslag mht overføring av barnets faste bosted

Høringsnotatet foreslår at barneverns- og helsenemnda gis kompetanse i barnevernsloven til å overføre barnets faste bosted etter barneloven til den andre forelder der vilkår for omsorgsovertagelse foreligger.

Innspill: Vi støtter forslaget. Det vil bidra til å unngå dobbeltsporsaker og redusere belastningen på barnet og foreldrene.

Alternative modeller foreslått i høringsnotatet:

1. **Foreløpig bostedsoverføring:** Nemnda kan gi barnet midlertidig bosted hos den andre forelder med en prøvetid.
2. **Omsorgsovertakelse med foreløpig plassering:** Nemnda kan fatte vedtak om omsorgsovertakelse og plassere barnet hos den andre forelder inntil saken er endelig vurdert.

Innspill: Omstendighetene kan variere stort i den konkrete sak; hva er situasjonen til barnet, og hva er situasjonen til den forelder som bosted skal overføres til - og har barn og den andre forelder noe tilknytning. Omsorgsovertagessporet kan sikre barnet større trygghet og gå i et kjent og innarbeidet system for oppfølging og kontroll. Det er imidlertid også et hensyn å unngå omsorgsovertakelse der det ikke er nødvendig, ut fra minste inngreps prinsipp. Begge modeller bør derfor vurderes innført, slik at nemnda kan velge i den konkrete sak.

Notatet forslår også at nemnda skal ha kompetanse til å overføre barnets faste bosted til den andre forelder i en sak om tilbakeføring etter barnevernsloven § 5-7.

Innspill: Foreningen støtter som utgangspunkt forslaget. Vi forutsetter at regler om foreløpig bostedsoverføring eller midlertidig plassering ovenfor, også kommer til anvendelse i en slik situasjon, selv om det ikke henvises til dette. I slike situasjoner vil det også være behov for regler om prøveperiode for å sikre barnets situasjon, og da foreligger allerede en omsorgsovertagelse.

Det er som nevnt vår forutsetning at det utformes regler som sikrer at i alle saker som kan medføre flytting av barn ut av fosterhjem der de har sin tilknytning og rett til vern om sitt familieliv iht EMK art 8, skal fosterforeldre være part. Dette for å sikre at saken er best mulig opplyst mht hva som er barnets beste, og at avgjørelsen kan bringes inn til overprøving for domstolen.

Norsk Fosterhjemsforening

Tollbugata 8, 0152 OSLO

Tlf: 23 31 54 00 | E-post: post@fosterhjemsforening.no

Foretaksnummer: 956 862 779 MVA

www.fosterhjemsforening.no

III. Notatets forslag mht avgjørelse av foreldreansvar ved foreldres død

Der foreldre dør slik at ingen har foreldreansvar for barnet, er det i dag tingretten som skal avgjøre hvem som skal ha foreldreansvar etter barneloven § 64. Notatet foreslår at nemnda avgjør det for barn under omsorg. Notatet reiser en del spørsmål som vi vil gi innspill til i det følgende.

- **Bør omsorgsvedtaket automatisk falle bort ved tildeling av foreldreansvar?**

Forslaget går ut på at tildeling av foreldreansvar ikke uten videre fører til oppheving av omsorgsvedtaket. Det foreslås at det er foreldreansvar de avdøde foreldre hadde etter omsorgsovertagelsen; restforeldreansvaret etter barnevernsloven § 5-4 tredje ledd, som da skal overtas av andre, forutsatt at barnet skal forbli under omsorg.

Innspill: Foreningen støtter at tildeling av foreldreansvar til andre ikke automatisk skal medføre oppheving av omsorgsvedtaket. Der barnet har det bra i fosterhjemmet, bør ikke det forhold at foreldreansvaret overføres, medføre at omsorgen opphører med konsekvens at barnet må flytte. Regler må utformes som tar hensyn til de helt særskilte behov barn under offentlig omsorg har. Dette tilsier at det er restforeldreansvaret som overføres.

- **Bør fosterforeldre overta foreldreansvaret?**

Høringsnotatet går ut fra at dersom fosterforeldrene skal overta foreldreansvaret, så opphører omsorgsoppdraget.

Innspill: Foreningen anser det som en god regel at fosterforeldre overtar foreldreansvaret for barnet, dersom de ønsker det, og det er til barnets beste. Foreningen er uenig i forslaget om at omsorgen dermed skal opphøre. Foreningen ønsker en klar lovregel om at når fosterforeldre overtar foreldreansvar skal det ikke automatisk medføre at omsorgen oppheves, med mindre fosterforeldre ønsker dette.

Rettspraksis som høringsnotatet viser til, støtter også at omsorgsoppdraget ikke opphører som følge av at fosterforeldre overtar foreldreansvaret. Det er ikke til barnets beste at fosterhjemsforholdet automatisk opphører når fosterforeldre tar på seg foreldreansvaret. Et fosterhjemsoppdrag er et offentlig omsorgs og rehabiliteringsoppdrag. Fosterforeldre tar på seg omsorgsoppgaven ofte ut fra forutsetningen at de får støtte og hjelp fra det offentlige. Der det er andre som ønsker å overta foreldreansvaret for barnet, kan fosterforeldre oppleve seg presset til å overta foreldreansvaret for å sikre seg mot at disse vil kreve opphør av omsorgsovertagelsen.

At barnets fosterforeldre overtar foreldreansvaret kan være bra for barnet som derved ikke opplever at vergemål og beslutningsmyndighet på ulike områder er delt mellom barnevernstjeneste og den som evt har overtatt et begrenset foreldreansvar.

Det er meget viktig at fosterforeldre får tydelig avklaring av hva det skal innebære for omsorgsoppdraget at foreldreansvaret overtas, dersom forslaget i høringsnotatet velges. Vi har

Norsk Fosterhjemsforening

Tollbugata 8, 0152 OSLO

Tlf: 23 31 54 00 | E-post: post@fosterhjemsforening.no

Foretaksnummer: 956 862 779 MVA

www.fosterhjemsforening.no

erfaring med fosterforeldre som har tatt på seg foreldreansvaret, hvor det til deres overraskelse har medført at omsorgsopdraget opphører. Det er meget uheldig.

- **Kan fosterforeldre være verge for barnet?**

Der ingen overtar foreldreansvaret for barnet må det oppnevnes verge for barnet.

Notatet foreslår at fosterforeldre kun skal være verge i en overgangsperiode. Det anføres at det bør være noen som står utenfor fosterhjemsforholdet som er verge for barnet.

Innspill: foreningen anser at fosterforeldre som hovedregel bør kunne oppnevnes som verge for barnet og at det må kunne være tenkt som en permanent ordning, ikke bare midlertidig.

Vi kan generelt sett ikke se noen grunn til at fosterforeldre ikke skal kunne oppnevnes som verge for det barnet som de har omsorgsansvaret for 24/7 og som de skal behandle som sitt eget barn. Dersom fosterforeldre overtar foreldreansvar for barnet, (ref. forrige punkt) vil de jo bli barnets verge i kraft av foreldreansvaret. Iht høringsnotatet antas det ikke å være så stor forskjell mellom å være verge og å ha foreldreansvar ref. vergemålsloven § 17 andre ledd.

Det er statsforvalter som oppnevner verge, og dersom det er særskilte forhold som tilsier at fosterforeldre ikke bør være barnets verge, vil dette vektlegges i avgjørelsen.

I dag innebærer det praktiske vansker for mange barn i fosterhjem at fosterforeldre ikke er deres verge. Bla for tilgang til bank id og digital tilgang til tjenester. Utviklingen går også mot å gi fosterforeldre større rettigheter og fullmakter, slik at barn i fosterhjem kan leve mest mulig lik vanlige barn, jf. regjeringens utkast til kvalitetsreform.

- **Bør nemnda eller retten ta stilling til foreldreansvaret?**

Notatet foreslår at nemnda og ikke tingretten skal ta stilling til spørsmål om foreldreansvar for barn under omsorg da det kan medføre opphør av omsorgsovertagelsen og forutsette vedtak som avgjør dette.

Innspill: Foreningen støtter at avgjørelsen kan fattes av nemnda forutsatt at det innføres klare rettigheter for fosterforeldre som part i slike saker.

Det må være en uttrykkelig forutsetning at i spørsmål som kan medføre barnet flyttes ut av fosterhjemmet, så må fosterforeldre ha fulle partsrettigheter og innsynsrett og kontradiksjon i saken for å styrke sakens opplysning og til å ivareta barnets rettsikkerhet.

Selv om det ikke er foreslått i notatet peker foreningen på at det også kan være aktuelt å vurdere at nemnda tar stilling til foreldreansvar der barnet bor i fosterhjem basert på en frivillig plassering når foreldre dør. Barnevernstjenesten er da inne i bildet og kjenner barnets situasjon.

Norsk Fosterhjemsforening

Tollbugata 8, 0152 OSLO

Tlf: 23 31 54 00 | E-post: post@fosterhjemsforening.no

Foretaksnummer: 956 862 779 MVA

www.fosterhjemsforening.no

IV Øvrige innspill i forlengelse av høringsnotatet i anledning temaet bedre samordning barnevernslov og barnelov

Foreningen peker på behov for å endre barneloven slik at det går frem av den at tidligere fosterforeldre har rett til å reise søksmål etter barneloven med krav om foreldreansvar, og fast bosted, eventuelt samværsrett der det eksisterer et etablert og vernet familieliv mellom barn og tidligere fosterforelder.

Vi viser til avgjørelsen i Gulating lagmannsrett i 2024, hvor en tidligere fosterforelder reiste søksmål etter barneloven mot barnets biologiske foreldre med krav om foreldreansvar, fast bosted og subsidiært samvær etter EMK art 8 og Grunnloven § 102.

I ankeomgang ble det fastslått at tidligere fosterforelder hadde adgang til å fremme et slikt krav iht barneloven. Vi ber departementet ivareta at dette innarbeides i loven.

Norsk Fosterhjemsforening

Tone Granaas
Generalsekretær

Marianne Oftedahl
Fagansvarlig

Norsk Fosterhjemsforening

Tollbugata 8, 0152 OSLO

Tlf: 23 31 54 00 | E-post: post@fosterhjemsforening.no

Foretaksnummer: 956 862 779 MVA

www.fosterhjemsforening.no